

Regionální spolupráce AV ČR Návrh společného projektu v roce 2023

Název společného projektu

Mezi obcí a státem. Fenomén okresní samosprávy v českých zemích 1848–2002

Osoba pověřená realizací projektu - na pracovišti žadatele

Tituly	Jméno	Příjmení	Vědecká hodnost
PhDr.	Martin	Klečacký	Ph.D.

Název pracoviště Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.
--

E-mail	Telefon
klecacky@mua.cas.cz	732 844 907

Smlouva o spolupráci AV ČR s krajem¹ Středočeským

Doba řešení projektu²

od do

Náklady na dobu řešení projektu (v Kč)

	Náklady v roce 2023	Předpokládané náklady v roce 2024	Předpokládané náklady v roce 2025
Výše požadované dotace ³	100000		
Spoluúčast partnera/partnerů regionální spolupráce	100000		
Další zdroje financování ⁴	0		

¹ Doplňte název kraje. Seznam smluv o spolupráci AV ČR s kraji je zveřejněn na <https://www.avcr.cz/cs/veda-a-vyzkum/spoluprace/regionalni-spoluprace/>

² V případě víceletého projektu uveďte celkovou dobu řešení projektu (nejvýše 3 roky).

³ V prvním roce uveďte celkovou výši požadované dotace. V druhém a třetím roce uveďte předpokládanou výši dotace, o kterou se bude v následujících letech žádat.

⁴ Např. spoluúčast navrhovatele.

Partner (1) regionální spolupráce - osoba pověřená realizací projektu na pracovišti partnera

Tituly	Jméno	Příjmení	Vědecká hodnost
Mgr.	Radovan	Cáder	
Název partnera (subjektu)			IČ
Muzeum Podblanicka, p. o.			00065048
Ulice		Místo	
Zámek 1		Vlašim	
PSČ	E-mail	Telefon	
258 01	reditel@muzeumpodblanicka.cz	739 203 300	

Partner (2) regionální spolupráce - osoba pověřená realizací projektu na pracovišti partnera

Tituly	Jméno	Příjmení	Vědecká hodnost
Název partnera (subjektu)			IČ
Ulice		Místo	
PSČ	E-mail	Telefon	

Partner (3) regionální spolupráce - osoba pověřená realizací projektu na pracovišti partnera

Tituly	Jméno	Příjmení	Vědecká hodnost
Název partnera (subjektu)			IČ
Ulice		Místo	
PSČ	E-mail	Telefon	

Charakteristika společného projektu s důrazem na jeho vědeckou relevanci, vč. uvedení, co zajistí jednotliví partneři regionální spolupráce a čeho bude v rámci společného projektu dosaženo (v případě víceletého projektu popište charakteristiku za všechny roky řešení)

Projekt: *Mezi obcí a státem. Fenomén okresní samosprávy v českých zemích 1848–2002*. Vědecká konference u příležitosti 140. výročí úmrtí Karla Drahotína Villaniho, prvního starosty okresu Benešov

MÚA společně s Muzeem Podblanicka uspořádají dvoudenní vědeckou konferenci u příležitosti 140. výročí úmrtí Karla Drahotína Villaniho, prvního starosty samosprávného okresu Benešov. Tématem konference bude otázka okresní samosprávy a okresního zřízení v rámci moderní veřejné správy na území českých zemí. Cílovou skupinou konference jsou odborníci věnující se aktuálním problémům samosprávy v rámci vyšších územně samosprávných celků, historici zabývající se dějinami veřejné správy v českých zemích a v neposlední řadě také sami představitelé samosprávy jak na úrovni obcí či krajů.

Okresní správa představovala od poloviny 19. století progresivní a nesmírně efektivní nástroj státní správy, který měl být od počátku rozšířen, podpořen a jistým způsobem i legitimizován svojí samosprávnou dimenzí. Původní záměr ministra vnitra Franze Stadiony se nicméně v případě zavedení okresní samosprávy realizoval až v polovině 60. let. Ačkoliv tehdy možnosti dané zákonem využilo jen několik zemí tzv. Předlitavska, představuje tento dvoukolejný model zajímavou a výzkumem dosud prakticky úplně opomíjenou stránku vývoje moderní veřejné správy ve střední Evropě. Okresní samospráva se rychle stala nejen důležitým faktorem regionálního vývoje a spolupráce, ale i základnou volební a politické agitace politických stran či oporou pro budoucí dosažení státní samostatnosti.

V meziválečném období byly sice význam a role okresní samosprávy výrazně oslabeny, nicméně po roce 1945 se stala – byť v prostředí totalitního státu hodně formálně – znovu důležitým prvkem reformovaného správního systému. V různých podobách a s různými kompetencemi tak okresy – a s nimi i různě silné prvky

okresní samosprávy – fungovaly téměř jeden a půl století. O jejich významu a úspěšnosti ostatně dodnes svědčí hluboce zakotvené povědomí o okresní správě, byť tato je reálně již dvě desítky let minulostí.

MÚA je garantem odborné stránky konference, zajistí rozšíření příslušné výzvy relevantními kanály a osloví odborníky zabývající se tematikou samosprávy v období českých moderních dějin, Muzeum Podblanicka ve spolupráci s dalšími veřejnými institucemi v regionu (Státní okresní archiv Benešov a další) zajistí propagaci akce v regionu, osloví odborníky zabývající se tematikou veřejné správy v České republice po roce 1993 a společně s MÚA oba partneři připraví program konference tak, aby byl jednak obsahově přístupný širší veřejnosti se zájmem o problematiku samosprávy, jednak aby byl obsahově svázaný s regionálními dějinami Benešovska a Vlašimska jako vzorových příkladů občanské participace na správě místního území a místní okresní samosprávy jako emancipačního modelu souvisejícího s rozvojem nacionálně české politické scény.

Stručné a výstižné zdůvodnění přínosu společného projektu pro území samosprávného celku (uveďte konkrétní formy propagace regionální spolupráce; pokud je partnerem soukromý subjekt nebo škola, musí být jasně formulován nebo doložen přínos pro daný region)

Okresní samospráva představuje unikátní fenomén vyšší formy územní samosprávy, která v době svého zřízení doplnila státní správu fungující do té doby ve formě monokraticky řízených okresních úřadů. Až do vzniku meziválečného Československa okresní samospráva představovala klíčovou platformu pro artikulaci a kultivaci regionálních zájmů, které přesahovaly obecní úroveň a týkaly se celého území okresu. V rámci tehdejší legislativy šlo o důležité úkoly zahrnující zajištění obecného školství, veřejného zdravotnictví, sociální péče či výstavby dopravní infrastruktury. Teprve v roce 1949 byly se zrušením zemského zřízení zavedeny kraje jako základní jednotka vyšších územně samosprávných celků. Tento model byl na krátkou dobu opuštěn s opětovným důrazem na okresní úroveň během 90. let 20. století, v současné době však právě krajská samospráva představuje v mnoha ohledech nástupce okresní samosprávy. Konference by proto měla fungovat jako platforma pro zhodnocení obou samosprávných modelů (okresního jako historicky staršího a krajského jako mladšího a progresivního) v kontextu správního, politického, hospodářského a sociálního vývoje jak státu, tak i konkrétního regionu samosprávných okresů Benešov a Vlašim.

Seznam osob podílejících se na realizaci společného projektu na pracovišti žadatele (nebo součet pracovních kapacit), významné publikační a aplikační výsledky osoby pověřené realizací projektu

Mgr. Anna Jonáková (MÚA AV ČR)
PhDr. Martin Klečacký, Ph.D. (MÚA AV ČR)
PhDr. Luboš Velek, Ph.D. (MÚA AV ČR)

Mgr. Anna Jonáková působí v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR, v. v. i. Zaměřuje se na výzkum českých politických elit v 19. století.

PhDr. Martin Klečacký, Ph.D., působí v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR, v. v. i. Ve svém výzkumu se zabývá vztahem mezi místní či okresní samosprávou a státní mocí na příkladu českých zemí v letech 1848–1938.

PhDr. Luboš Velek, Ph.D., působí v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR, v. v. i., v letech 2010–2020 jako ředitel. Zabývá se nacionalismem a vývojem politické kultury ve střední Evropě 19. a 20. století.

Anna JONÁKOVÁ, *Působení mladočeského poslance Ervína Špindlera na říšské radě v letech 1890–1901*, *Moderní dějiny*, 2018, roč. 26, č. 2, s. 45–74.

Korespondence Ervína Špindlera s manželkou Marií, ed. Anna JONÁKOVÁ, Praha 2020, 301 s.

Martin KLEČACKÝ, *A Municipality Against the State. Power Relations between State and Local Self-government Representatives, based on the Example of Bohemia at the Turn of the Nineteenth Century*. *Acta Poloniae Historica* 121, 2020, s. 121–141.

Martin KLEČACKÝ, *Český ministr ve Vídni. Ve službách císaře, národa a politické strany*. Praha 2017. 303 s.

Martin KLEČACKÝ, *Poslušný vládce okresu. Okresní hejtman a proměny státní moci v Čechách v letech 1868–1938*. Praha 2021. 396 s.

Hohes Haus! 150 Jahre moderner Parlamentarismus in Österreich, Böhmen der Tschechoslowakei und der Republik Tschechien im mitteleuropäischen Kontext, hrsg. v. Franz ADLGASSER – Jana MALÍNSKÁ – Helmut RUMPLER – Luboš VELEK, Wien 2015, 436 s.

Luboš VELEK, *Auf dem Weg zur Staatlichkeit. Die böhmischen und österreichischen Länder vom Mittelalter bis in die Neuzeit*, in: Niklas Perzi – Hildegard Schmoller – Ota Konrád – Václav Šmidrkal (Hg.), *Nachbarn. Ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch*, Weitra 2019, s. 21–33. (společně s Hanns Haas)

Luboš VELEK, *Finis Austriae? Nachdenken der Tschechen über die Gestalt der Habsburgermonarchie im 19. und am Anfang des 20. Jahrhunderts*, *Der Donauraum* 60, 3/2020, s. 41–58.

Zdůvodnění finančních nákladů, vč. spoluúčasti partnera⁵ (v případě víceletého projektu zdůvodněte předpokládané náklady za všechny roky řešení)

Konference se podle předběžné dohody uskuteční ve Vlašimi v Hotelu Na Vývoji (<https://www.navyvoji.cz/cs/home-ceska/>), který disponuje potřebnými konferenčními prostory, audiovizuální technikou, dostatečnými ubytovacími kapacitami a možností zajistit občerstvení účastníkům konference. Jednotlivé rozpočtové položky jsou proto již kalkulovány na základě předběžné cenové nabídky hotelu. Celková částka zahrnující náklady na pronájem prostor, techniky, ubytování referentů, zajištění společenského večera s rautem, oběda a kávové přestávky bude rozdělena mezi obě spolupracující instituce.

MÚA

Osobní náklady:

odměna za organizaci konference 20 tis. Kč

Náklady na služby

70 tis. Kč (z toho 20 tis. Kč pronájem prostor, 10 tis. Kč spotřební materiál k propagaci akce, 40 tis. Kč společenský večer s rautem)

Doplňkové/režijní náklady

10 tis. Kč

Celkem

100 tis. Kč

Muzeum

Osobní náklady:

honorář referentům 30 tis. Kč

Náklady na služby

70 tis. Kč (z toho 30 tis. Kč ubytování referentů, 10 tis. Kč pronájem techniky, 30 tis. Kč zajištění stravování účastníků akce)

Celkem

100 tis. Kč

⁵ Dle § 4 směrnice AR č. 11/2018, o regionální spolupráci, ve znění směrnice č. 2/2023, lze hradit neinvestiční náklady, přičemž režijní náklady pracoviště mohou činit nejvýše 15 % z věcných nákladů. Osobní náklady (včetně zákonných odvodů): a) mimořádná odměna zaměstnance za splnění zvláště významného úkolu při řešení společného projektu, a to nejvýše do částky 50 000 Kč/1 pracovní úvazek za kalendářní rok, b) dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr.